

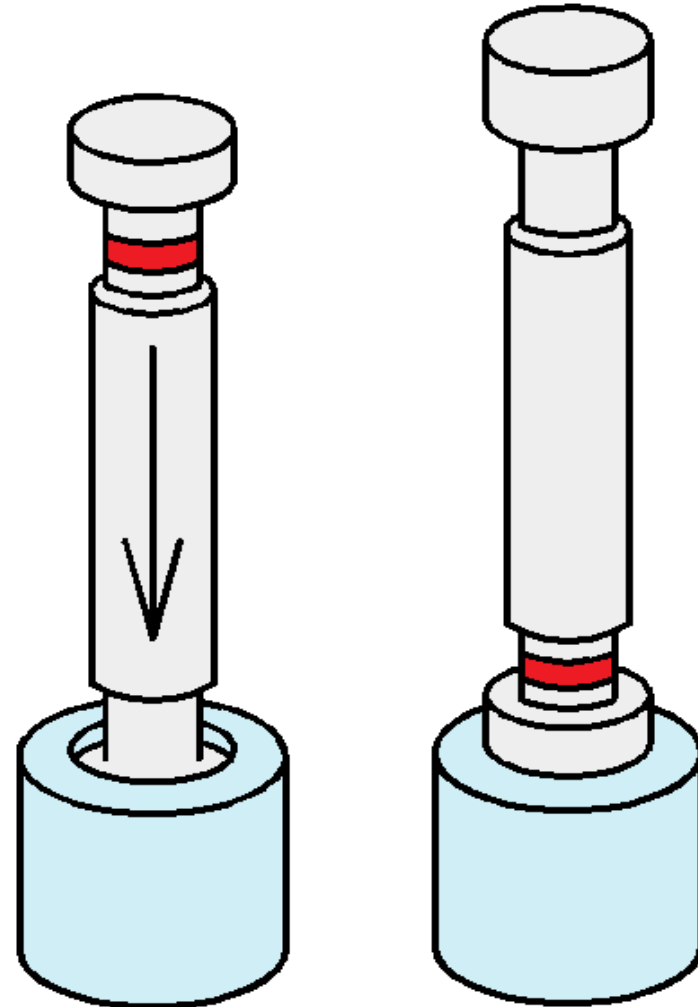
Název a adresa školy:

Střední škola průmyslová a umělecká, Opava, příspěvková organizace, Praskova 399/8, Opava, 746 01

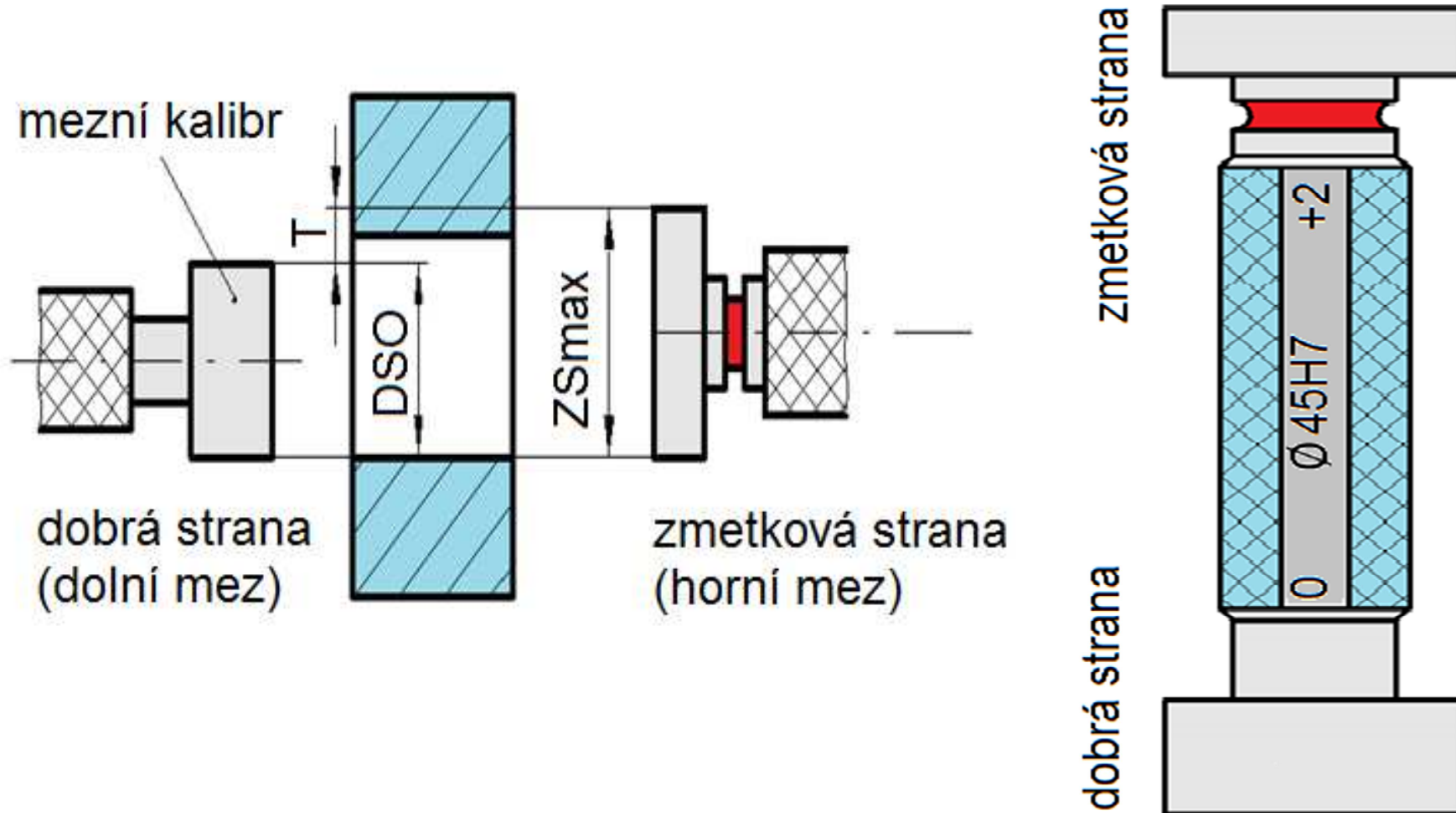
IČO:	47813121
Projekt:	OP VK 1.5
Název operačního programu:	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
Typ šablony klíčové aktivity:	V/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji odborných kompetencí žáků středních škol (32 vzdělávacích materiálů)
Název sady vzdělávacích materiálů:	STT IV
Popis sady vzdělávacích materiálů:	Strojírenská technologie IV, 4. ročník
Sada číslo:	I-04
Pořadové číslo vzdělávacího materiálu:	14
Označení vzdělávacího materiálu: (pro záznam v třídní knize)	VY_52_INOVACE_I-04-14
Název vzdělávacího materiálu:	Kalibry I
Zhotoveno ve školním roce:	2011/2012
Jméno zhotovitele:	Ing. Hynek Palát

Mezní kalibry

- Představují největší nebo nejmenší přípustné rozměry měřených těles a kromě rozměru umožňují někdy i kontrolu tvaru, například válcovitosti díry nebo profilu závitu.
- Oboustranné kalibry mají dobrou stranu a zmetkovou stranu.
- **Dobrá strana musí lehce projít, zmetková nesmí projít.**
- Zmetková strana válečkového kalibru má kratší váleček označený červeným kroužkem.

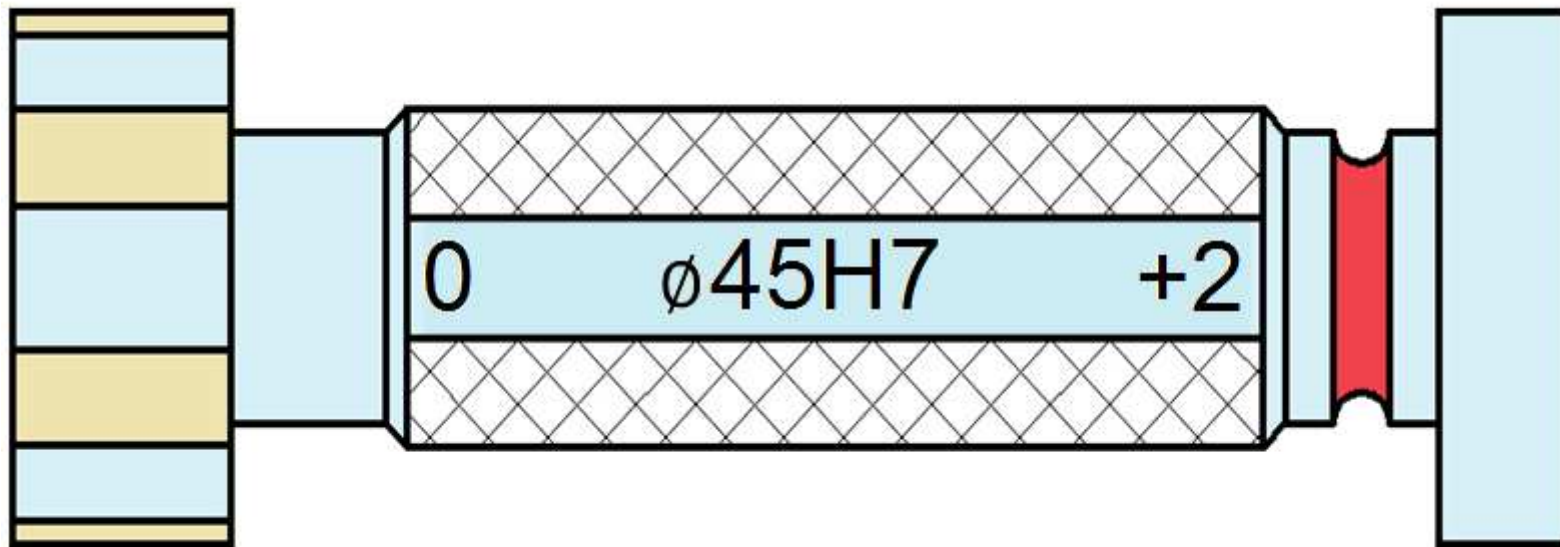

Rozměry válečkového kalibru

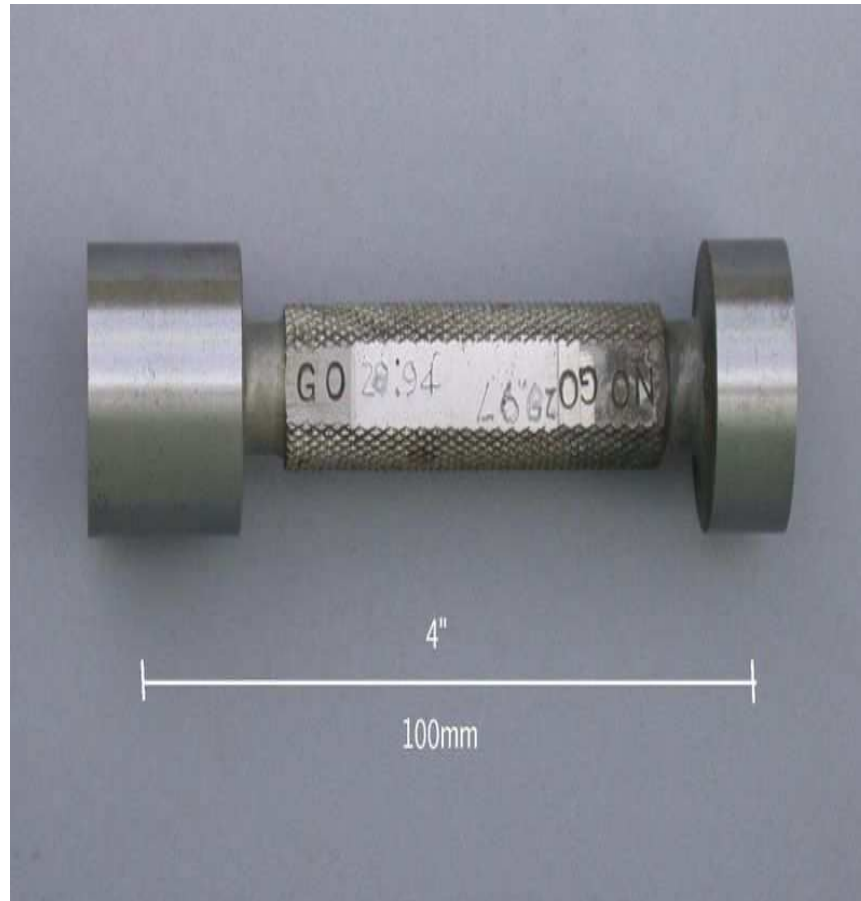
Otěruvzdorné lišty z tvrdokovu

Dobrá strana větších válcových kalibrů bývá tvořena lištami z tvrdokovu (karbidu kovů), které zvyšují odolnost kalibru proti otěru.

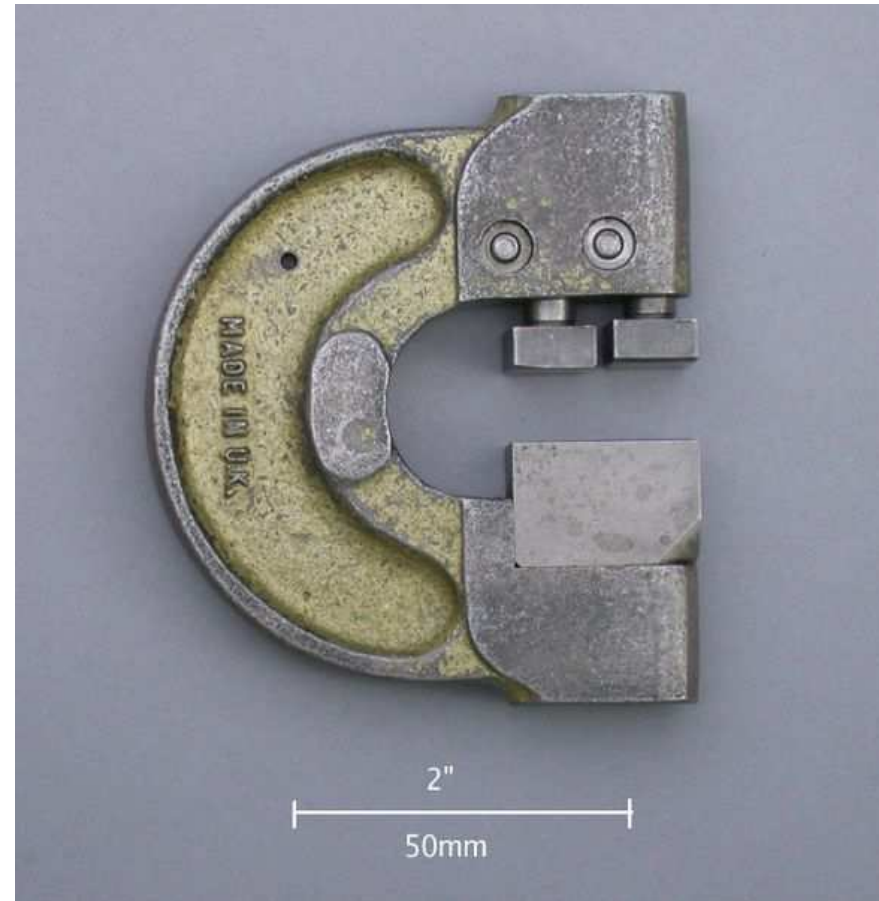

Kalibry

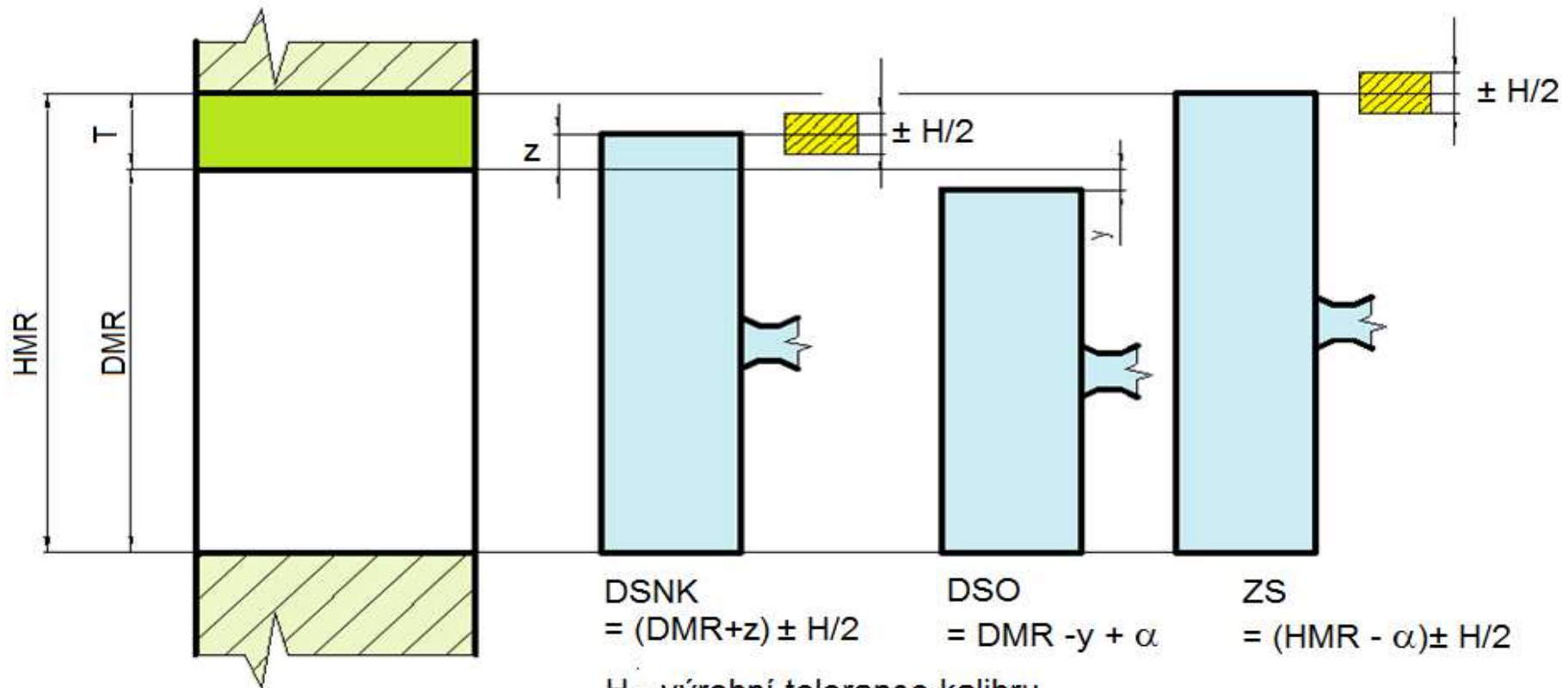
Válečkový kalibr

Třmenový kalibr

Válečkový kalibr

H - výrobní tolerance kalibru

- přídavek na opotřebení

y - maximální povolené opotřebení kalibru

α - pojistné pásmo pro lepší navádění

kalibru nad 180mm

Výpočet válečkového kalibru

Dobrá strana nového kalibru:

$$DSNK = [DMR + z] \pm \frac{H}{2}$$

Opotřebená strana nového kalibru:

$$DSO = DMR - y + \alpha$$

Zmetková strana kalibru:

$$ZS = [HMR + y - \alpha] \pm \frac{H}{2}$$

DMR – dolní mezní rozměr;

HMR – horní mezní rozměr;

Z – přídavek na opotřebení;

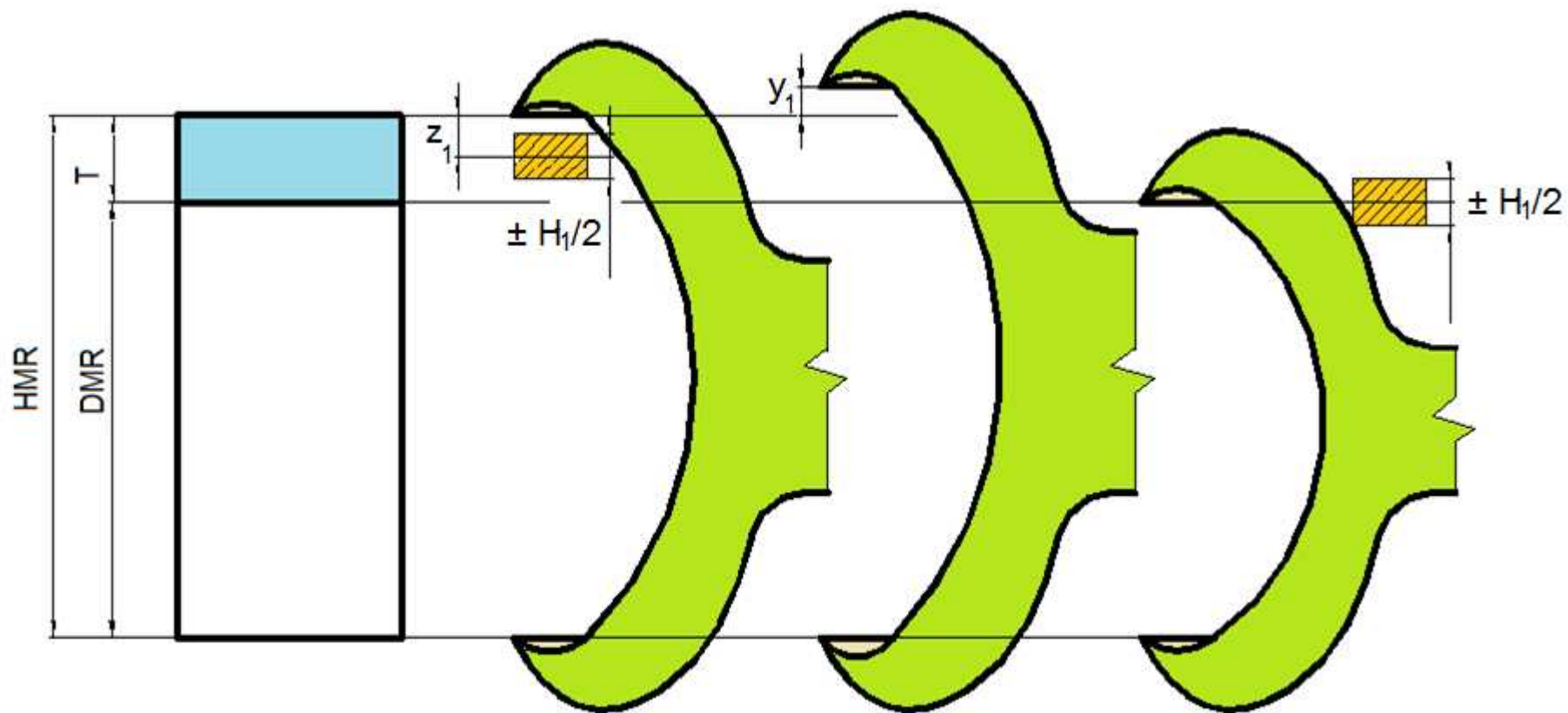
Y – maximální dovolené opotřebení;

α – pojistné pásmo pro lepší navádění kalibrů nad 180 mm;

H – výrobní tolerance kalibru.

Třmenový kalibr

$DSNK$
 $= (HMR - z_1) \pm H_1/2$

DSO
 $= HMR + y_1 - \alpha_1$

ZS
 $= (DMR + \alpha_1) \pm H_1/2$

Výpočet třmenového kalibru kalibru

Dobrá strana nového kalibru:

$$DSNK = [HMR - z_1] \pm \frac{H_1}{2}$$

Opotřebená strana nového kalibru:

$$DSO = HMR + y_1 - \alpha_1$$

Zmetková strana kalibru:

$$ZS = [DMR - y_1 + \alpha_1] \pm \frac{H_1}{2}$$

DMR – dolní mezní rozměr;

HMR – horní mezní rozměr;

z_1 – přídavek na opotřebení;

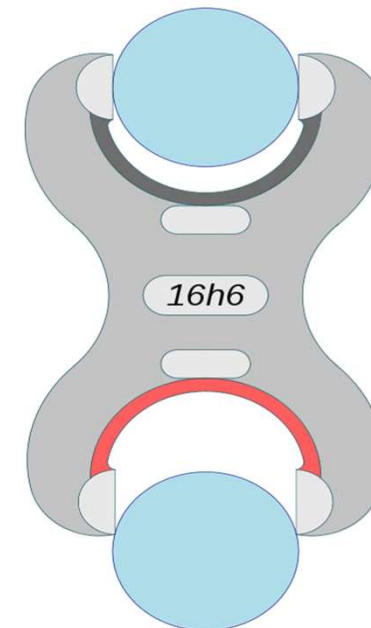
y_1 – maximální dovolené opotřebení;

α_1 – pojistné pásmo pro lepší navádění kalibrů nad 180 mm;

H_1 - výrobní tolerance kalibru.

Úkoly:

- Vypočítejte rozměry kalibru pro hřídel $\varnothing 16h6$. Nakreslete schéma, vzorce odvodte.
- Jaké jsou zásady pro měření třmenovým kalibrem?

Seznam použité literatury

- Řasa, J., Haněk, V., Kafka, J. *Strojírenská technologie 4*, 1. vyd. Praha: Scientia, 2003. ISBN 80-7183-284-7.
- Dillinger, J. a kol. *Moderní strojírenství pro školu a praxi*, Praha: Europa – Sobotáles, 2007. ISBN 978-80-86706-19-1.
- <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f5/GaugePlugSpecialGoNoGo.jpg>
- <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b0/GaugeGapPlainGoNoGo.jpg>
- http://upload.wikimedia.org/wikipedia/fr/7/79/Machoire_enfilade.png